

VAIKUTUSTENARVIOINTI

VAIKUTUKSET KESKUSTAN RAKENTEeseen

Suunnitteluohjeen periaatteiden vaikutukset ovat toteutuessaan keskustarakennetta ja kaupunkikuvaa selkeyttäviä. Selkeyttämisen keskiössä on 1700-luvulta peräisin olevan historiallisen korttelirakenteen jäsentäminen, jossa rännikatujen suuntaiset lamellimassat korostavat rännikatujen rajautumista ja rännikatukorttelin jakautumista neljään (tai kahteen) pienkortteliin. Toinen selkeyttävä tekijä on pää-/kokoojakatujen ja rännikatujen välisen hierarkiasuhteen korostaminen, jossa pää-/kokoojakatujen varsilla on korkeammat ja rännikatujen varsilla, kulttuuriympäristöä kunnioittaen sekä viihtyisyys ja valoisuusolosuhteet huomioiden matalammat rakennusmassat.

VAIKUTUKSET RÄNNIKATUKUVAAN

Suunnitteluohjeen periaatteet eheyttävät toteutuessaan monin paikoin rikkonaista rännikatukuvaa ja yhtenäistävät verkoston luonnetta merkittävästi. Rännikatukuva muuttuu eniten uudisrakentamisen yhteydessä ja saneeraamattomilla osuuksilla, joilla on vielä paljon katualueen pysäköintiä ja joiden pinnoitteet ovat pääosin huonokuntoista asfalttia. Rännikaduista kehittyy viihtyisämpiä viherrakenteen vahvistamisen, julkisivujen elävöittämisen sekä oleskelun tilojen ja taskupuistojen kunnostamisen myötä. Rakennuskorkeuksien rajoittaminen luo edellytykset valoisammille ja vehreämmille katuosuuksille ja pysäköinnin sekä tonteille ajojen poistaminen selkeyttää jalankulun ja pyöräilyn ensisijaisuutta.

Vyöhykekohtaiset periaatteet mahdollistavat rännikatuympäristöjen personoinnin, mahdollistaen toisaalta vanhan Kuopion vyöhykkeellä historiallisen rännikatukuvan säilymisen ja toisaalta ydinkeskustan ja asuinvyöhykkeen modernin ja tiiviin kehittymisen. Ydinkeskustan alueella katukuva kehittyy periaatteiden toteutumisen myötä eläväisempään suuntaa muun muassa pienten kohtaamisen aukoiden sallimisen ja julkisivujen elävöittämisen myötä. Asuinalueilla rännikatukuva kehittyy sosiaaliseksi, vehreäksi ja vaihtelevaksi. Väljästi rakennettujen asuinkorttelien kohdalla tiivistyvä rakentaminen voi paikoittain heikentää rännikatujen valo-olosuhteita. Vaikutusta on pyritty ohjeessa lieventämään huomioimalla rakennusten väliin jätettävät tilat ja rajoittamalla kerroslukuja. Koko verkoston alueella rännikatukuvasta kehittyy paremmin tunnistettava katujen pinnoitteiden, leveyksien ja verkoston sisäänkäyntien yhtenäistämisen myötä. Tuloksena on selkeä ja korttelista toiseen jatkuva kokonaisuus.

VAIKUTUKSET KESKUSTAN RESILIIENSSIIN

Monet viihtyisyyttä lisäävät elementit kehittävät samanaikaisesti kaupunkitilan resilienssiä muuttuvassa ajassa ja ilmastossa. Muun muassa väestön vanheneminen ja ilmaston kuumeneminen haastavat keskustojen kehittämistä. Viherrakenteen vahvistamisella, läpäisevien pintojen lisäämisellä ja autoliikenteen poistamisella parannetaan kestävien liikkumismuotojen (jalankulun ja pyöräilyn) ensisijaisuutta. Samalla melu- ja ilmansaasteet rännikatuverkostossa vähenevät, paikallinen pienilmasto viilenee ja hulevesien käsittely tehostuu. Penkkien ja vehreiden oleskelutilojen lisääminen tukevat verkostossa jalkaisin liikkuvaa, tarjoten suojaa ja levähdyspaikkoja. Läpäisevät pinnat ja vilvoittava kasvillisuus ovat myös suorassa yhteydessä resurssiviisauteen. Ne vähentävät muun muassa rakennusten viilennystarpeita ja hulevesiviemäreiden rakentamistarvetta. Lisäksi katusaneerauksissa panostetaan kierrätettävien materiaalien käyttöön.

VAIKUTUKSET KAUPUNKILAISTEN HYVINVOINTIIN

Rännikatuverkosto, taskupuistot mukaan lukien, tarjoaa suunnitteluperiaatteiden toteutumisen myötä vehreän, meluttoman ja turvallisen liikkumisympäristön, joka tukee verkoston käyttäjien mielenterveyttä sekä fyysistä ja sosiaalista aktiivisuutta. Rännikatujen saneeraaminen selkeämpään, autottomampaan, viihtyisämpään ja vehreämpään suuntaan parantaa verkoston liikenneturvallisuutta ja nostaa verkoston houkuttelevuutta keskustan keskeisenä lähiliikuntapaikkana. Verkoston käyttöaste nousee ja kaupunkilaiset suosivat keskusta-alueella todennäköisemmin kävelyä tai pyöräilyä. Tyytyväisyys ympäristöön kasvaa viihtyisyyden kehittymisen myötä, jonka vuoksi myös yleinen turvallisuuden tuntu paranee ja ilkivalta vähenee¹. Kohtaamispaikkojen ja penkkien lisääminen kannustaa entistä enemmän ulkona oleiluun, joka on kynnyksetön tapa olla yhdessä, jossa kukaan ei omista tilaa ja kaikki ovat tervetulleita.

VAIKUTUKSET KAUPUNGIN IMAGOON

Selkeät ja yhteiset linjaukset paikallisen kulttuuriympäristön suojelemiseksi ja kehittämiseksi parantavat kaupungin imagoa ja luovat kuvan juuriaan arvostavasta, modernista kaupungista, jolla on vahva paikallinen identiteetti. Suunnitteluperiaatteiden vaiheittaisen toteutumisen myötä rännikatuverkoston tunnistettavuus ja yhtenäisyys kasvavat, joka tukee eheän rännikatubrändin kehittymistä. Tunnistettavuutta lisäävät esimerkiksi rännikatujen pinnoitteiden ja kulkuväylien leveyksien yhtenäistäminen, joilla luodaan selkeä ja yhtenäinen verkosto. Lisäksi muun muassa julkisivujen elävöittäminen ja kulttuurikatujen pop-up tapahtumat ja taide tuovat uudenlaista elävyyttä rännikatuverkostoon, jolla voi olla merkittäviä vaikutuksia katujen käytön ja verkoston imagon näkökulmasta. Brändin kehittyminen voi tuottaa kaupungille merkittäviä imagohyötyjä esimerkiksi matkailun lisääntymisen ja paluumuuton kautta. Imagon kehittämisestä on hyötyä myös kaupungin sisäisesti, kun yhteisön identiteetti ja ylpeys omasta ympäristöstään vahvistuvat ja keskustan vetovoima paranee niin asukkaiden kuin vierailijoidenkin näkökulmasta.

VAIKUTUKSET TALOUTEEN JA KESKUSTAN KAUPAN KEHITTÄMISEEN

Suunnitteluohjeessa esitetyt periaatteet aiheuttavat kaupungille kustannuksia. Kustannukset ovat kuitenkin maltillisia suhteessa niistä saataviin hyötyihin. Suurimmat kulut koituvat todennäköisesti kasvavan viherverkoston ja kadun kalusteiden kunnossapitokustannuksista, jotka nostavat kuitenkin suhteellisen vähän vuosittaisia kunnossapitokustannuksia. Rännikatuverkoston sijoittamisella on myös taloudellista hyötyä. Keskustan viherrakenteen vahvistaminen ja päästöttömien kulkumuotojen olosuhteiden kehittäminen hillitsevät esimerkiksi ilmastonmuutoksesta koituvia kustannuksia tulevaisuudessa. Samalla kaupunkilaisten henkinen ja fyysinen hyvinvointi kasvaa, joka luo jo itsessään kansantaloudellista arvoa. Kävely- ja pyöräilypainotteisten katujen kehittämällä on myös tutkitusti positiivisia vaikutuksia kaupan vilkastumiseen²⁻⁴. Viihtyisä julkinen tila houkuttelee ihmisiä ja ihmiset tuovat vuorostaan alueelle toimijoita. Samalla kadun varsien kiinteistöjen arvo nousee. Tämä voi osaltaan nostaa liiketilojen vuokratkustannuksia. Toisaalta liiketilojen tarjonnan lisääntyminen voi osaltaan laskea vuokria kilpailun lisääntyessä. Rännikatutilan elävöittämisen näkökulmasta olisikin tärkeää, että liiketilojen vuokratkustannukset saataisiin pysymään maltillisina, sillä juuri paikalliset pienyrittäjät ja palveluntarjoajat, esimerkiksi paikalliset putiikit, kahvilat ja ravintolat ovat omiaan rikastuttamaan rännikatu ympäristöjä.

VAIKUTUKSET KAUPUNGIN STRATEGIAAN

1. Hyvinvoiva ja yhteisöllinen Kuopio	Vaikutus	2. Elinvoimainen ja kasvava	Vaikutus
Elinympäristö ja osallisuus	++	Kilpailukykyinen ja kasvava yrittäjyyssympäristö	+/-
Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	++	Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	++
Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo	o	Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus-, ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	o
Laadukas varhaiskasvatus ja koulutus	o	Kasvava matkailu ja vetovoimaiset tapahtumat	+
Vapaa-ajan mielekäs tekeminen ja kokeminen	++	Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	++
3. Ilmasto- ja resurssiviisas		4. Uudistuva ja yhdessä tekevä	
Kiertotalous ja resurssiviisuus	++	Sujuva ja uudistuva toiminta	o
Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne	++	Uudistuva johtaminen	o

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon torjunta	+	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	0
Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	+	kestävä talous	+/-

VAIKUTUSTEN YHTEENVETO

Kokonaisuudessaan suunnitteluohje toteuttaa hyvin kaupungin strategian ja strategisten ohjeistusten ja selvitysten tavoitteita, kuin myös YK:n kestävän kaupunkikehittämisen tavoitteita⁵⁻⁶. Ohje vastaa kaupungin ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteisiin tukemalla vähähiilisen ja kestävän yhdyskuntarakenteen toteuttamista kehittämällä päästöttömien kulkumuotojen olosuhteita ja parantamalla keskustan sopeutumismahdollisuuksia ilmaston muuttuessa. Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tavoitteisiin ohje vastaa parantamalla keskustan lähiliikuntamahdollisuuksia ja kehittämällä verkoston viihtyisyyttä ja kohtaamisentiloja. Rännikatuverkoston kehittäminen parantaa lisäksi keskustan vetovoimaisuutta ja Kuopion tunnettua. Vaikutukset ovat kokonaisuutena tarkasteltuna positiiviset ja kauaskantoiset. Ohjeessa esitettyjen periaatteiden kaupungille aiheutuvat kustannukset jäävät pääosin maltillisiksi. Verkoston kehittämällä voidaan katsoa olevan myös kauaskantoista taloudellista hyötyä keskustan resilienssin, ihmisten hyvinvoinnin ja liikkumisympäristön parantumisen myötä. Kokonaisuudessaan rännikatuverkosto kehittyy suunnitteluperiaatteiden vaiheittaisen toteutumisen myötä toimivammaksi ja parantaa koko keskusta-alueen kaupunkikuvaa sekä kävelyn ja pyöräilyn sujuvuutta.

Viitteet

- 1 Hirvola, A. (2016). Turvallinen kaupunki. Näkökohtia rakennetun ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen. Suomen ympäristö 4/2016. Ympäristöministeriö. <www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4616-9>
- 2 Clifton, K. (2012) Consumer behaviour and travel choices: A focus on cyclists and pedestrians. Submitted for presentation and publication to the 92nd Annual Meeting of the Transportation Research Board, January 2013, Washington, D.C
- 3 Aldred, M. (2018) Healthy Streets: a business view. University of Westminster for Transport for London.
- 4 Santasalo, T. (2017) Helsingin kävelykeskustan periaatesuunnitelman kaupallinen arviointi. WSP Finland Oy.
- 5 Kuopion strategia vuoteen 2030 (2024). Kuopion kaupunki: <www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/strategia/>
- 6 Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat (2024). Suomen YK-liitto: <<https://www.ykliitto.fi/kestavat-kaupungit-ja-yhteisot/>>